

Systemy edukacyjne w UE

– Część pierwsza

★ ★ System edukacyjny w Austrii

Obowiązek szkolny w Austrii trwa 9 lat. Dziecko może się też uczyć w domu, ale wtedy po zakończeniu każdego roku szkolnego musi przystąpić do egzaminu zaliczającego dany rok. Uczniowie, którzy po 9 latach edukacji nie kontynuują nauki w szkole, tylko idą do pracy, muszą obowiązkowo uczestniczyć w kursach doskonalenia zawodowego, trwających zwykle 3 lata. W ostatnich latach doksztala się na nich tylko ok. 1 % młodzieży. Obowiązkowa edukacja rozpoczyna się po ukończeniu szóstego roku życia.

- I etap edukacji – szkoła podstawowa lub klasa wstępna – przygotowawcza, zależnie od stopnia dojrzałości szkolnej. Po pozytywnym ukończeniu czwartej klasy uczniowie przechodzą do następnego etapu edukacji, jakim jest szkoła średnia.

- II etap edukacji – czteroletnia niższa szkoła średnia, ogólnokształcąca

Trafia tam ok. 70 proc. uczniów po pozytywnym ukończeniu czterech lat nauki w szkole podstawowej. Podstawą przyjęcia jest świadectwo bez ocen niedostatecznych (5 – niedostateczna, 4-dostateczna, 3-satysfakcjonująca, 2-dobra, 1-bardzo dobra). Uczniowie, którzy na świadectwie ukończenia czwartej klasy mają z języka niemieckiego, obcego i matematyki oceny bardzo dobre (ok. 30 proc. uczniów), kontynuują naukę po szkole podstawowej w ośmioletnich szkołach średnich akademickich. W pierwszych latach nauki w szkole średniej możliwe jest przeniesienie uczniów mających najlepsze wyniki w nauce, ze szkoły ogólnokształcącej do akademickiej. Uczniowie, którzy nie radzą sobie w szkole średniej akademickiej mogą być natomiast przeniesieni do szkoły ogólnokształcącej. W szkołach ogólnokształcących uczniowie obok tradycyjnych przedmiotów mają przedmioty zawodowe, w tym obowiązkową liczbę godzin ćwiczeń. Ok. 60 proc. uczniów kontynuuje naukę przez następne cztery lata, na wyższym kursie szkoły o profilu akademickim. Pozostali przechodzą do różnych typów szkolnictwa zawodowego. W sumie ok. 80 proc. populacji na poziomie wyższej szkoły średniej uczy się w szkołach zawodowych. Szkoły zawodowe dzielą się na: dające wyjątkowo dyplom zawodowy niższego stopnia (czteroletnie) lub dające dyplom zawodowy wyższego stopnia i prawo przystąpienia do egzaminu maturalnego (pięcioletnie).

- Matura i szkoły wyższe.

Egzamin maturalny (Reifeprüfung) jest egzaminem państwowym. Składa się z trzech lub czterech egzaminów pisemnych i trzech lub czterech egzaminów ustnych, w zależności od typu szkoły. Od 1993 r. zaczęto wprowadzać egzaminy międzyprzedmiotowe, łączące elementy wiedzy z kilku przedmiotów. Uczniowie mają prawo decydowania o tym, jaki typ egzaminu zdawać. Wszyscy absolwenci, którzy pozytywnie zdadzą egzamin maturalny, mają prawo podjąć studia. Niektóre uczelnie (artystyczne, sportowe), gdzie wymagane są specyficzne umiejętności związane z profilem szkoły, przeprowadzają dodatkowe egzaminy sprawdzające.

Systemy edukacyjne w UE

– Część pierwsza

★ ★ System edukacyjny we Francji

Szkolnictwo francuskie jest silnie scentralizowane. Ministerstwo Edukacji określa szczegółowo programy nauczania (dotyczy to też szkół prywatnych). Szkoły mają dużą dowolność w opracowywaniu programów wychowawczych, które od kilku lat są zobowiązane przygotowywać. Szkolnictwo we Francji obejmuje dzieci i młodzież między 6 a 18 rokiem życia (nauka do 16 roku życia jest obowiązkowa).

- I etap – podstawowy od 6 do 11 lat. W trzeciej klasie szkoły podstawowej uczniowie zdają język francuski i matematykę. W pierwszej klasie kolegium (jedenastolatki) zdają te same przedmioty. W pierwszej klasie liceum (piętnastolatki) piszą test z francuskiego, matematyki, historii-geografii (we Francji to jeden przedmiot) i języka obcego. Testy układane są centralnie i rozsyłane do szkół wraz z modelami odpowiedzi. Sprawdzą je nauczyciele w szkołach.
- II etap – szkoły średnie niższego stopnia (kolegia). Uczęszczają do nich dzieci w wieku od 11 do 14 lat. Po ukończeniu kolegium uczniowie mogą przystąpić do egzaminu końcowego (Brevet National). Zdają egzaminy pisemne z francuskiego, matematyki i historii-geografii oraz edukacji obywatelskiej.
- III etap – szkoły wyższe średnie (licea) od 15 do 18 roku życia.

Licea francuskie są szkołami profilowanymi. Obok trzech profili ogólnych istnieje siedem profili zawodowych. Ponad 80 proc. młodzieży otrzymuje pełne średnie wykształcenie i zdaje maturę, nieliczni kończą edukację jedynie na poziomie podstawowej nauki zawodu. Egzamin maturalny (bakalaureat) zdawany jest z większości przedmiotów i w zasadzie obejmuje zakres przedmiotu wyłącznie z ostatniej klasy. Zależnie od profilu klasy, jaką zdający ukończył, otrzymany wynik jest mnożony przez współczynnik, dopiero ten wynik jest zapisywany na świadectwie. Tematy są przygotowywane centralnie na zlecenie ministra edukacji. Wszystkie prace maturalne sprawdzane są przez zewnętrznych egzaminatorów. Egzaminy maturalne, obowiązkowe dla przyszłych studentów, odbywają się nie we wszystkich szkołach. Rektor (odpowiednik naszego kuratora) wyznacza szkoły, w których będzie się odbywał egzamin i w takiej szkole odbywa się egzamin dla uczniów z danego regionu. Wyniki egzaminów są przesyłane do szkoły ucznia.

Uniwersytety przyjmują wszystkich chętnych, którzy zdali egzamin maturalny (za wyjątkiem wydziału lekarskiego, gdzie jest konkurs świadectw), inne uczelnie stosują selekcję na podstawie wyników matury lub przeprowadzają egzaminy wstępne.

Systemy edukacyjne w UE

– Część pierwsza

★ System edukacyjny w Grecji

Wszyscy Grecy mają zapewnione prawo do bezpłatnej nauki w placówkach szkolnictwa publicznego. Placówki te korzystają z pomocy finansowej państwa. W Grecji obowiązek szkolny trwa 9 lat (uczniowie uczęszczają na zajęcia obowiązkowe od 5 do 15 roku życia). Sześć pierwszych lat odpowiada szkolnictwu podstawowemu, trzy pozostałe szkolnictwu średniemu niższemu.

- I etap – sześciolletnia szkoła podstawowa. Przejście do gimnazjum, po ukończeniu szkoły podstawowej, odbywa się automatycznie, ponieważ oba typy szkół mają ściśle określone rejony, z których przyjmują uczniów.
- II etap – trzyletnie gimnazja. Nauka w gimnazjum obejmuje podobne przedmioty i w podobnym zakresie, jak gimnazja w Polsce. Uczniowie w gimnazjum, aby otrzymać promocję do następnej klasy, muszą osiągnąć określoną liczbę punktów z każdego z przedmiotów. Jeżeli poziom zaliczeń z niektórych przedmiotów był bliski zadowalającej, a z innych osiągnął wymagany wynik, uczeń ma prawo we wrześniu przystąpić do dodatkowego egzaminu pisemnego, dzięki któremu może osiągnąć promocję do następnej klasy. Uczniowie, którzy kończą ostatnią klasę bez pozytywnych ocen, mogą po spełnieniu szeregu warunków (m.in. frekwencja) przystąpić do poprawkowego egzaminu w czerwcu.
- III etap – trzyletnie licea. Nauka w liceach nie jest objęta obowiązkiem szkolnym. W każdej klasie część przedmiotów jest obowiązkowa dla wszystkich uczniów. Są to: religia, język obcy, wychowanie fizyczne, literatura grecka, greka, historia, matematyka i statystyka, fizyka, chemia i biologia, historia nauki i technologii, wychowanie obywatelskie. Licea są profilowane: klasyczne, przyrodnicze i technologiczne. W każdym z nich można wybierać między różnymi przedmiotami. W profilu pierwszym są to: starogrecki, współczesna literatura grecka, łacina, historia, podstawy filozofii; w drugim profilu: matematyka, fizyka, chemia i biologia; w trzecim: matematyka, fizyka, technologie informatyczne. Przedmioty do dodatkowego wyboru są też różnicowane wg profili, choć niektóre powtarzają się między profilami, np. drugi język obcy, współczesna literatura europejska, zagadnienia z historii, wykorzystanie komputerów.

Druża i trzecia klasa liceum kończą się egzaminami państwowymi z przedmiotów profilowanych. Aby przystąpić do egzaminu, uczeń na koniec roku musi otrzymać minimum 9,5 pkt. z każdego przedmiotu obowiązkowego i z przedmiotów, z których zdaje egzaminy. Zadania egzaminacyjne przygotowywane są na szczeblu państwowym. Prace pisemne sprawdzane są poza szkołą, przez zewnętrznych egzaminatorów. Co ciekawe, każda praca sprawdzana jest przez dwie osoby. Jeżeli różnica między ich ocenami wynosi do 15 punktów na skali 100-punktowej, to ocena końcowa jest wyprowadzoną średnią tych dwóch wyników. Jeżeli różnica przekroczy 15 punktów, pracę sprawdza trzeci egzaminator i jego ocena jest ostateczna. Wyniki na świadectwie są także bardzo istotne ze względu na to, że uczelnie państwowe prowadzą rekrutację na ich podstawie, a często liczba chętnych przekracza liczbę zaplanowanych miejsc, które są ściśle limitowane przez państwo.

Systemy edukacyjne w UE

– Część pierwsza

★ System edukacyjny w Portugalii

Szkolnictwo obowiązkowe trwa dziewięć lat i obejmuje dzieci w wieku od 6 do 15 lat.

Szkolnictwo podstawowe dzieli się na trzy etapy

- I etap – trwa cztery lata. Jeden nauczyciel naucza wszystkich przedmiotów.
- II etap – dwuletni, opiera się na nauczaniu przedmiotowym.
- III etap – trzyletni. Oprócz przedmiotów obowiązkowych obejmuje możliwość wyboru przedmiotów dodatkowych.

Postęp w pracy szkół i prawidłowość realizacji narodowych programów nauczania są sprawdzane przez wyspecjalizowaną agendę Ministerstwa Edukacji na każdym etapie kształcenia w szkole podstawowej podczas całego roku szkolnego. Wyniki służą porównywaniu poziomów nauczania w poszczególnych szkołach.

W wieku 15 lat uczniowie, którzy uzyskali dyplom ukończenia szkoły podstawowej (dzieci ze szkół państwowych dostają go automatycznie, pozostałe zdają egzamin państwowy), przechodzą do trzyletniej szkoły średniej. Istnieją dwa typy szkolnictwa średniego: ogólnokształcące, przygotowujące do wyższych studiów i techniczne. W praktyce oba typy szkół dają świadectwo uprawniające do edukacji na wyższym szczeblu. Po szkole podstawowej możliwy jest też wybór szkoły zawodowej trwającej najczęściej trzy lata. W szkołach typu ogólnokształcącego uczniowie mogą wybrać jeden z czterech profili: nauki ścisłe i przyrodnicze, sztuka, ekonomia i nauki społeczne oraz profil humanistyczny. Obok przedmiotów ogólnokształcących uczą się wybranych przedmiotów z wybranego profilu.

W szkołach typu technicznego obok przedmiotów obowiązkowych uczeń wybiera przedmioty zawodowe i po zakończeniu nauki może przystąpić do egzaminów zawodowych. Od roku 1999/2000 uczniowie kończący szkołę średnią zdają państwowe egzaminy zewnętrzne organizowane przez Narodowe Biuro ds. Oceniania.

Liczba miejsc na studiach wyższych jest każdego roku określana przez Ministerstwo Edukacji. Selekcji kandydatów dokonuje się na podstawie wyników egzaminów kończących szkołę średnią oraz specjalnych testów przygotowanych dla niektórych specyficznych kierunków studiów. Studenci państwowych szkół wyższych wnoszą opłaty wpisowe za studia. Wysokość tych opłat jest różna i zależy od średnich kosztów przypadających na jednego studenta na wybrany kierunek. Studenci mogą ubiegać się o zwolnienie lub obniżenie wpisowego na podstawie dochodów przypadających na członka rodziny.

Państwowe szkolnictwo wyższe składa się ze szkolnictwa wyższego uniwersyteckiego i szkolnictwa wyższego politechnicznego. Nauka na uniwersytetach trwa cztery, pięć i sześć lat i kończy się uzyskaniem stopnia magistra. Studia politechniczne trwają trzy lub cztery lata i kończą się uzyskaniem dyplomu licencjata (*bacharel* lub *licenicado*).

Szkolnictwo wyższe prywatne i spółdzielcze oferuje szeroką gamę programów studiów trwających od czterech do pięciu lat, kończących się uzyskaniem dyplomu *bacharel* lub *licenicado*.

